

Ad Librum andermaal (2012)

In een vorige bijdrage brachten we hier onze Nederlandse vertaling van het Latijnse versje *Ad Librum* dat in de originele Latijnse uitgave van 1663 prijkt tussen de *Praefatio* van Lodewijk Meyer en de indexen die voorafgaan aan de tekst van Spinoza's *Renati Des Cartes Principiorum Philosophiae Pars I, & II, More Geometrico demonstratae*. In de uitgave van de *Korte Geschriften* door F. Akkerman c.s. bij Wereldbibliotheek (1982) is het gedichtje ook vertaald en voorzien van een voetnoot, met daarin deze vermelding: *In de Nederlandse vertaling van Balling gaat het Latijnse gedicht vergezeld van een vertaling ervan (van de hand van Balling?) in 12 versregels en een zeer vrije parafrase in 24 versregels ondertekend: H. v. Bronchorst, M.D. Beide Nederlandse gedichten zijn afgedrukt door Gebhardt, dl. I, p. 614-615.*

Wij hadden graag die beide gedichten toegevoegd aan onze vorige bijdrage, maar we slaagden er niet in om de gedichten in een digitale versie op het web terug te vinden in de vertaling door Balling uit 1664. Wij hebben helaas ook Gebhardt niet in huis, tenzij in een digitale versie, maar die is 'gebaseerd op', niet een facsimile van het origineel, en daarin troffen we de gedichten niet aan. Google books bood ons enkel tergende fragmenten van de vertaling van het versje van Bouwmeester.

Gelukkig kregen we hulp aangeboden door Frank Mertens. In zijn recent verschenen boekje *Van den Enden en Spinoza*, bij onze lezers wel bekend, vermeldde hij in voetnoot 175 Hendrik van Bronckhorst als 'de auteur van het lofdicht op Spinoza, vooraan in de Nederlandse vertaling van PPC/CM.' Toen wij hem daarover polsten, was hij zo vriendelijk om ons meteen een transcriptie te bezorgen van de gedichten zoals hij ze bij Gebhardt aangetroffen had.

Wij zijn dus tevreden dat wij dank zij Frank hier de beide Nederlandse gedichten kunnen aanbieden.

Aan het Boek

*Zy men u noeme een vrucht uit beter brein gheteeldt,
Oft dat ghy uit Des Cartes zijt herbooren
Klein Boexke, deze Gheest, die door uw' blaad'ren speelt,
Is eyghen, en by niemant ooit te vooren
Zo rijk ghevonden, 't welk my dwingt uws Maakers Naam,
En lof tot an de sterren te verheffen:
En zo zijn gheest alleen alle and're Schrijvers saam
In schranderheidt, en konst kan overtreffen,
En ghy met recht de naam van zonder weergaë draaght,
Wensch ik, dat hy 't by u niet laat' berusten;*

*Maar dat hem, 't geen hy an Des Cartes heeft ghewaaghdt,
Eens eind'lijk aan zich zelve ook gheluste.*

J.B.M.D.

Aan den Leezer

*De God-verzaker swicht: uyt heeft den Stoïcus:
Nu 't hoogh-verlichte Breyn van een CarteSius
Het zijn van God betoogt, op wisz' en ware gronden:
Dat deze Godheyt ook niet afhangt, of, gebonden
Aan 't dwingend' Nood-lot is, of wankkelend' geval;
Maar, zonder oorzaak zelfs, een oorzaak van 't heel-al,
En al-beweger van het wonderlijk gewemel
Des uytgebreyden Stôfs, aan d' ongemeten Hemel,
Op Aarde, en in de Lucht. Wie acht nu voor geluk,
Dier dingen oorspronk te doorgronden Stuk, voor Stuk?
Die volg' Renatus geest, herlevende in Spinoze;
Die leeze uyt deze blaân Natuirs-weets êêlste rózen:
En proeve, 't geen zijn vlijdt heeft uyt dat werk gevist,
Wiskunstig toebereydt, en smaak'lijk opgedist,
Van God, Van Goed, van Ziel, van Stôf, en Stôfs-bewegen.
Doch 't zouw volmaakter zijn, bedauwd' het eens de Zegen
Van rijper oordeel, en 't vernuft van BENEDICT,
Die in 't bespieg'len van de waarheyt zich verquikt;
En poogt de grondt van Aardsz', en boven-aardze zâken
Te peylen door 't verstandt, en klaar bekent te maken.
Men voed' dees yver met aanmoedigende Lof;
Op dat hy zelfs hier na, ontleden mach die Stôf,
Wat Ziel, wat Lichaam zy: en yeder laten lêzen
't Eerwaardige geheym van 't een en eeuwich wezen.*

H. v. Bronckhorst, M.D.